

ESTONIA SELTS ON JUUBILAR

VILMA PAALMA

10. oktoober 1865 vkj seostub üpris väärrika tähtpäevaga eesti kultuuri- loos. Siis, 150 aastat tagasi, asutati Tallinnas Viru tänavas kaupmees Johannes Trummeri majas Estonia Selts. Samal 1865. aastal, mõni kuu varem, jaanilaupäeval sai alguse Tartus Vanemuise Selts.

„Kui kuuskümmend aastat tagasi käputäis raekoja teenreid ja käsitöö- lisi Tallinnas asutas „lauulo ja mängo“ seltsi, siis ei olnud mitte üksi see vana

Hansalinn, vaid kogu eestlaste maa al- les balti parunite majandusliku ja kul- tuurilise ülivõimu all (...). Kuid teor- juse kaotamine ja liikumisvabaduse maksmapanek tähendas ometi põhja- likku pööret eesti ühiskonna arenemi- ses (...). Hoolimata saksastumise ohtu- dest ja hiljem vene reaktsiooni survest kasvas ning kõvenes niihästi talupere meestekiht maal kui ka ettevõtlikku- de, „kümne küüne varal edasirühkijate linlaste trobikond.“¹

Viru tänav Johannes Trummeri majaga (pildil ristiga tähistatud) XIX sajandil.

Aukiri Estonia Seltsi laulukoorile esikoha eest võistulaulmisel I üldlaulupeol 1869.

Vanemuise ja Estonia süünd oli ergutav teistelegi Eesti linnadele. Viljandis alustas tegevust Koit (1869), Narvas Ilmarine (1873), Pärnus Endla (1875) jt. Vanemuisele ja Estoniale endile olid aga muusikaliselt vastuvõtlikku pinnast ette valmistanud koorilaulu ja pillimuusika keskused vastsetes kihelkonnakoolides jm. Estoniale ka 1863. aastast 1860. aastate lõpuni Tallinnas tegutsenud lauluselts Revalia, kelle liikmetest osa uude Estoniasse astus.

Juba mõni kuu pärast Estonia Seltsi asutamist hakkas seal tegutsema laulukoor. Ja edukalt – Tartu laulupeol, 1869. aasta suvel olid nad ju lauluga

„Kuis pean vastu võtma“ saavutanud „kullatud autähe 1. võiduks oma laulmise eest“.² Edasi hakatakse seltsile otsima sobivat korterit, võetakse nõuks „pasunatega mängima“ hakata „ja 1870. a. kevadeks oli asi niikaugemale edenenud, et Jaani kirikus laulu- ja pasunakoori kontsert võidi toime panna.“³

1871. aastal leiab selts endale uue tegevusharu – näitemängu, mida järjest rohkem hakatakse harrastama kõige muu kõrval. Kuid paraku 1870-ndate lõpust 1890-ndate keskpaigani valitseb seltsis Jaan Kärneri sõnul „koopaelu ajajärk“: sissetulekud kahanevad,

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

liikmeskond väheneb, toimub vaimne vaesumine, millega seoses, mõistagi, vaesuvad ka tegevusplaanid..., kuni lõpuks 1896. aastal tõestab Tallinna Estonia ja Lootuse seltsi ettevõttel toimuv VI üldlaulupidu, et loomingulised ajad on taastumas. Tegutsetakse taas Pfaffi majas Väike-Tartu maanteel (kust mõni aeg tagasi lahkuti). 1902. aastaks valminud juurdeehitus uue saali näol lisab majale teatrilaadsemat ilmet. Ja Estonia Seltsi asupaigas alustabki nelja aasta pärast tööd kutseteater ehk Eesti teater Estonias, nagu toorkordsed lavajõud oma tööpaika siis ni-

metasid. Samas hakkas sajandi alguses idanema Tallinna eestlastele uue teatrihoone ehitamise mõte.

Estonia alustamisel kutseteatrina kuulus truppi ühe juhtiva jõuna siis kahekümne kahe aastane Paul Pinna – kui näitleja ja lavastaja. See ei olnud juhus. Oluliseks suunajaks teel teatrisse oli näiteks pedagoog ja seltsi tegelane Aleksander Tamm, linnakoolis, kus Pinna oli haridust omandamas. Tamm oli 1896–1901 (?) Estonia Seltsi esimees. Kõik algas muusikast: linnakoolis õppis nooruk kõigepealt kornetit mängima ja osales ka Estonia orkestris

Estonia Seltsi
maja Tallinnas
Väike-Tartu
maanteel, kus
1906.aastal
alustas kutseline
teater Estonia.

Adalbert
Wirkhaus ja Paul
Pinna.
*Fotod RO Estonia
arhiivist*

paar aastat enne esimesi rolle, enne süvenemist teatrikunsti olemusse. 1906. aastal hinnati teda juba küpseks lavastama kutseteatri avatendust, Mait Metsanurga näidendit „Päikese tõusul“, ja teda ennast mängima linnavolinik Alfred Reimerit, näidendi (pea)-osa. 1908 teeb Pinna oma esimese õp-pereisi Berliini!

Teisest hooajast alates pühendub Estonia trupp sõnalavastuste kõrval ka juba operettidele. (Ooperite, Conradin Kreutzeri „Öömaja Granadas“, 1908,

Friedrich von Flotow' „Alessandro Stradella“, 1909 ja Albert Lortzingi „Salaküti“ etendused 1911 tõestasid selle žanri kavvavõtmise mõningat enneaegsust. Põhjused: mitmete lauljate ebapiisav koollitus, koori ja orkestri napp koosseis jm). Operett, eriti aga Leo Falli „Lõbus talupoeg“ Pinna lavastuses ja Lotimütsimehena peaosas (1909) osutus seevastu üpris sobivaks ja publikut vaimustavaks. Sestap on ka mõistetav tema soov luua esimene eesti operett! 1911. aasta 1. aprillil see soov teostus. Esietendus „Jaaniöö“, teksti

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

autor Paul Pinna, ka lavastaja. Muusika kirjutas Adalbert Wirkhaus, Estonia tollane dirigent, kes seda etendust ka juhatas.⁴

Vastse teose Estonia kavalehel on Paul Pinna muu hulgas avaldanud oma nägemuse operetižanri stiili kohta ja opereti tulevikust Eestis: „Operetitegelaste hingeelu peegeldused on sarnased, nagu meie endale neid ainult mõtte kujutada võime (fantastilised): järskude üleminekutega ja osalt idealiseeritud. Sellepärast ei ole operetil reaal-eluga mingisugust ühendust ja ei tahagi reaal-eluga ühenduses olla, sest muidu ei saaks ta neid faktori kätte, mida operett õieti pakkuda

tahab. Opereti ülesanne on järgmine: 1) ilusaid, fantastilisi piltisi, komikalisi situatsiooni luua, 2) üleüldist estetilist muljendit pealtvaatajatele valmistada, 3) seda muljendit meeldiva muusikaga täiendada, mille rytmuse järele ilusaid liigutusi ja evolutsiooni võib teha ja 4) satyre ning olu- ja ajakohase pilkega inimeste nõrkuste ja kommete üle naerda.

Need olivad ja on veel praegugi opereti tehnilised nõuded, mida opereti esi-isa J. Offenbach oli loonud. Nendele seadustele on ajavool veel uue tehnilise haru juurde lisanud ja see on nimelt, et komikalise situatsiooni kõrval, sisus ühtlasi ka kurvameelsus asus.

Adalbert Wirkhausi operett „Jaaniöö” Estonias 1911. Priidu – Eduard Kurnim ja Adelheid von Schöneberg – Lully Wirkhaus.
Parikase foto ETMMi kogust

Eduard Vilde
„Tabamata ime“
Estonias 1913.
Eva Marland –
Erna Villmer ja
Leo Saalep –
Theodor
Altermann.

Selle tõttu on muusika operetis oma esialgse sihi osalt muutnud ja kergete viiside kõrvale tõsise, võiks ütelda, kohati ooperi taolise muusika loonud.

Oma opereti sisu ei ole ma mitte tõetruult Eesti rahva minevikust võtnud, ma panin paberile ainult fantastilise pildi, mis ehk tollaegsete kombete ja pruukide järele juhtuda oleks võinud ja omal viisil ka juhtunud ongi, ilma et ma sealjuures ajaloost ehk reaalelust kramplikult kinni oleksin hoidnud. Kuda võiks ka seal reaalelust ja loogikast juttu olla, kui inimesed en-

di tegevust l a u l d e s seletavad. Operett ei taha mõnda literatuurilist probleemi arutada, ta tahab ainult pealtvaataja kõrvale ja silmale meeldiv olla. Sellepärast ei ole operett seda armuheitmatut hukkamõistmist mitte ära teeninud, mis talle Eesti ajakirjanduse poolt osaks saab. Meie, näituseks, saame operettide läbi endi laulujõudusid kuulda, kelledele ooper ja kontserdi saal veel esialgul kättesaamataks jäävad, sest et mõlemad harud kunstnikutele suuri nõudmisi ette panevad, aga opereti läbi on meil algus käes! Meil on

lauljad, kes nüüd endid Eesti laulule pühendavad, kuna nad vastasel korral teiste rahvuste näitelavadele endid oleks ettevalmistanud, mis ka juba rohkestes on juhtunud. Selle tõttu olgu ka minu „Jaani-öö“, millele hra Wirkhaus Eesti iseloomulise muusika on loonud, väikeseks propagandaks, et meie oma Eesti laulule kord kindla kodu ja koha soetame, kus meie tõsist laulukunsti võiksimme edasi õppida ja kätte saada.”

Lühidalt „Jaaniöö“ sisust. Opereti tegevus toimub maal, teoorjuse ajal. Esimeses vaatuses heinateol, teises – metsas, jaanitule ääres, kolmandas – paruni lossis. Aineks on ka kurikuulus „esimese öö õigus“. Küll mõõdukalt, kuid lavastuse varasemat aega arvestades mõjus see üksjagu kõmutekitavalt. Osatäitjaid on nii talurahva hulgast, kupja perest kui ka mõisnike seast. Ajastule omast värvi kannavad enim kahe noore naise, talutüdruk Leida ja komtess Adelheid v. Schönebergi kontrastsed rollid. Esimene on tagasihoidlik, oma orjaseisust arvestav, teine arukas, energiline ja kindlameelne. Kolmel noormehel, Kupja-Mardi pojalt Priidul, talupoiss Udol ja mõisahärra õepojal Helmutil, on oma valikutega üksjagu tegemist. Etendus lõpeb paljulubavalt: on jaaniöö, kõiki ootab rõõm!

Kus „Jaaniööd“ mängiti? Opereti esietenduste sarjas Väike-Tartu maanteel avanes eesriie 1911. aasta aprillikuus neljal korral ja uue hooaja algul septembris veel korra. Viis etendust, nendest kolm täissaalidele, polnud toona ühe lavastuse kohta sugugi vähe, ka Tallinnas kui suurima publikuarvuga Eesti linnas. (Küllalt oli neid lavastusi, mis pidid leppima kahe-kolme etendusega). Kümne aasta pärast, detsembris 1921 jõudis „Jaaniöö“ Tartusse Vanemuise lavale. Ka seal juhatas

etendusi Wirkhaus, kes oli 1912. aastal Estonias lahkunud, seejärel viis aastat Valga muusikaelu korraldanud ja siis 1943. aastani pedagoogi ja dirigendina Tartus töötas. Kui „Jaaniööd“ juunis 1925 Endlas mängiti, oli dirigendipuldis põline pärnakas, teatri muusikajuht Gustav David. Korraks jõudis see lavateos oma rännakutel ka tagasi Tallinna: septembris 1925 n-ö vanasse Estoniasse, kuid siis oli see hoopis Rahvateater, kus aastail 1923–1927 Paul Pinna lavastaja ja näitlejana üpris aktiivselt tegutses. Selle loetelu lõpetavad Viljandi Ugala (Paul Pinna vihje „Minu eluteatris ja teatrielus“ lk 91, 1995 a. trükk) ja Narva Võitleja (vt Postimees 6. II 1935).

Mida arvasid kriitikud? Päevalehes esietendusele järgnenud päeval, 2. aprillil 1911 ilmunud artikli autor (W.) oli rahulolematu tegevustiku vähese originaalsuse üle, leides mitmeid mängulisi paralleele „Jaaniöö“ ja varem Tallinnas mängitud välismaiste operettide stseenides, „primitiivsust „esimese öö õiguse“ teema kasutamises“ jne. Postimehes 7. detsembril 1921 ilmunud tekst Vanemuise etenduse kohta selliste puuduste üle ei kurda. Vastupidi, nii libreto kui ka muusika saavad ainult kiita. Põhiline kriitika objekt on vaid orkestri liiga jõuline esinemine, mille tõttu kannatasid mitmed vokaalpartiid. „Kui aga tasandada orkestri kaasmängu, mis lämmatab lauluosa, siis on operetil kahtlemata edu,“ kirjutas -rma-. Postimehes ilmunud retsensiooni positiivset osa kasutas 1925. aastal oma lavastuse reklaamiks Pärnu Endla.

11. detsembril 1933 valis Estonia Selts Paul Pinna oma auliikmeks.

XX sajandi esimene aastakümme pakub Estonia kasvuloos mitmekülgset meenutamist. Seltsi „vallutanud“

Richard Wagneri ooperi „Lohengrin” esietendus Estonias 1927.
Dirigent: Raimund Kull, lavastaja: Hanno Kompus.

eesti noor intelligents muutis selle oma tärkavate plaanide peakorteriks. Siit mindi edasi: Estonia mehi oli 1904. aasta linnavalitsuses esmakordselt enamuse saavutanud eestlaskonna hulgas; siin elati läbi Venemaa esimene revolutsioon, kuid ka sellele järgnenud stagnatsioon.

„1907. aastast vormistas selts lavajõududega iga-aastased kirjalikud lepingud. 1927. aastaks formeerus lõplikult seltsi Teatrivalitsuse statuut. Selle järgi oli Teatrivalitsuse põhieesmärk: „Estonia teatri ja kontsertide senist rahvuskultuuriliselt tähtsat seisukohata kõigiti kindlustada ja majandusliku kandejõu kohaselt arendada.” Teatrivalitsuse moodustasid kolm – neli seltsi juhatuse liiget ja teatri direktor, 1930. aastatel ka Haridusministeeriumi esindaja. Teatri juhtimine jäi seltsi tegevuse tähtsaimaks osaks.⁵

Erinevalt ansamblimängule orienteeruvast Vanemuisest sai Estoniast

nendel aastatel eelkõige üksikute silmapaistvate näitlejate teater. Kutseteatri eestvedajaina, lavastajaina ja teatri algusaastate säravaimate näitlejatähtedena on läinud eesti teatri ajalukku Theodor Altermann (1885–1915) ja Paul Pinna (1884–1949). Nende kõrval tuleb nimetada „noort sentimentaalset armastajat” Netty Adler-Pinnat, lüürilist, armastuse traagikat kehastavat Erna Villmerit, vanade tuleharkide laiajoonelist karakteriseerijat Betty Kuuskmanni [Kuuskemaad], teravat karakterkoomikut Eduard Kurnimit jt.⁶ Rahvusdramaturgia kõrval (Eduard Vilde „Pisuhänd” ja „Tabamata ime”) sündis tõsiseid saavutusi klassikas (Nikolai Gogoli „Revident”, William Shakespeare’i „Othello”, „Hamlet” jt).

Kutseteatri loomisele järgnes Estonia teatri- ja kontserdimaja püstitamine; avamine toimus 1913. Sai teoks Estonia muusika osakonna (EMO) kontsertkooi asutamine, sümfoonia-

Evald Aava ooperi „Vikerlased” esietendus Estonias 1928.
Dirigent: Raimund Kull; lavastaja: Hanno Kompus.

kontsertide ja rahvakontsertide algus. „Jaaniöö” lavastuse „väravas” seisid tulevased tantsijad operettides: Erika Tetzky ja August Michelson [Mihkli-soo]. (Viimane jõudis „Jaaniöö” kavalhelele kui talupoeg Parmupilli Käsper.) Õhtuttäitvad balletilavastused vajasid oma sünniks pikemat aega, erialaselt ettevalmistatud truppi. 8. mail 1928 esietendunud „Roheline flööt” Mozarti muusikale Nilsoni seades oli noore balletirühma esimene loominguiline tulemus, mille Rahel Olbrei oli oma pikema ettevalmistustööga lavaküpseks saanud. Kuus aastat varem, septembris 1922 esitasid Delibes'i „Coppéliat” näiteks mõne tantsija, nagu Emmy Holzi ja Lilian Looringu kõrval enamasti näitlejad/lavastajad: Hugo Laur, Agathon Lüdigi [hiljem Agu Lütüdik], Hilda Gleser jt.

8. septembril 1928 esietendus Estonias esimene eesti ooper, Evald Aava „Vikerlased”. Artur Lemba, ooperi-

te „Kalmuneid” (esietendus Estonias 1929), „Armastus ja surm” (1931) ning „Elga” (1934) tulevane autor, kirjutas ajalehes Vaba Maa 11. septembril 1928 „Vikerlaste” esietenduse puhul: „Dramaatilis-muusikaline külg on kõige rohkem (...) õnnestunud ja ka laulupartiid on tänulikult hea hääle tundmisega kirjutatud (...). Kõige paremad on kahtlemata aga koorinumbrid (...), mida suure hooga ette kanti ja mille järel autoril, keda välja kutsuti, ka kõige suurem edu oli.”

1930-ndad teatriaastad pakkusid Estonias oma arengus silmapaistvaid tulemusi. Laienes repertuaar, suurenes mängukordade arv, kiirenes loominguiliste jõudude kasv. Sõnalavastustes olid edukad noored Ants Eskola, Karel Karm, Mare Leet; operetis särasid Milvi Laid, Riina Reinik, Els Vaarman (aastast 1938 ka ooperis), Gerda Murre, Alfred Sällik, Konstantin Savi; ooperis tõusid tipptasemele Ida Loo-Talvari,

Wolfgang Amadeus Mozarti ooperi „Võlflööt” esietendus Estonias 1936.
Dirigent: Raimund Kull; lavastaja: Hanno Kompus. Tamino – Arne Viisimaa ja
Pamina – Olga Tiedeberg.
Fotod RO Estonia arhiivist

Olga Torokoff-Tiedeberg, Bernhard (Benno) Hansen, Vootele Veikat, Arne Viisimaa (ka lavastaja), alustasid Martin Taras, Jaan Villard jt. Muusikajuhi Raimund Kulliga töötas aastani 1933 kõrvuti Juhan Aavik, põhiliselt 1930-ndatel ka Verner Nerep. Üpris paljutöotav oli Olav Rootsli dirigendidebüüt (Donizetti „Don Pasquale” 1938 ja Auberi „Fra Diavolo” 1939). Operette lavastas kogu kümnendi jooksul Agu Lüüdik, mängides enamasti trupis kaasa. Ooperilavastajana töötas 1930-ndate algupoolel põhiliselt Hanno Kompus, hiljem õieti ainuliselt Eino Uuli. Ballettmeister Rahel Olbrei parandas sel perioodil oma trupile tantsud kümnetele ooperi- ja opereti-lavastustele ning kuus balletti: Mottli

„Paan võsas” (esiet. 10. XII 1929); Tšaikovski „Pähklipureja” (19. III 1936) ja „Luikede järv” (30. III 1940); Nielsen „Lakšmi” ja Drigo „Flora ärkamine” (3. IV 1937) ning Glieri „Punane moon” (16. II 1939).

Probleeme oli orkestrikontsertidega. Estonia Selts korraldas kolm esimest sümfooniakontserti VII üldlaulupeo ajal 1910. Siis esinesid koos Estonia ja Vanemuise orkester, lisajõude võeti juurdegi. Esitati põhiliselt eesti heliloomingut. Regulaarsete orkestrikontsertide korraldamine polnud Estonia Seltsile kerge. Isegi 40-liikmelist teatriorkestrit ei suudetud palgata igaks hooajaks. Sealjuures oli teatri orkester kontsertide korraldamisel arvestatavaim alus (alles 1930-ndate aastate tei-

sel poolel esines sümfooniakontsertidel teatri ja Raadio Ringhäälingu koon-dorkester). Mängijate koguarv piirdus enamasti viiekümnega. Raimund Kulli ettepanekul hakati hooajast 1913/14 väljaminekute vähendamiseks ja tu-lude suurendamiseks korraldama ka suhteliselt kergema, ajaviitelisema laadiga ja odavamate piletihindadega rahvakontserte. Need peibutasid kuu-lajaid 1930. aastate alguseni. Siis vä-henes nende publik. Kuulajaskond jäi järjest hõredamaks, kuni 1935. aastast rahvakontserte enam ei korraldatud. Sümfooniakontserdid aga olid tuge-vaks meisterlikkuse kooliks, millest said kasu nii ooper, ballett kui operett.

1940. aastal vast moodustatud ENSV valitsuse otsusega Estonia Selts likvideeriti... Sõja ajal püüdis põline organisatsioon tegevust jätkata, eriti pärast maja puruks pommitamist 1944. aasta 9. märtsil, et kaasa aidata selle taastamisele. Kuid vastuseks oli vaikus. Kaotusi suurendas mõjusa osa trupi loominguliste liikmete lahkumine põ-genikena Rootsi, Ameerika Ühendriiki-desse ja mujale, põhiliselt 1944. aastal. Vähe sellest. Tööatmosfääri dramaatilisust tõstis veelgi sõnalavastustrupi la-hutamine Estoniast ja selle üleviimine Draamateatrisse märtsis 1949.

Seltsi ärkamine sai võimalikuks 1990. aastal. Seda kinnitas peakoosolek 27. märtsil.⁷

Aja jooksul on kujunenud tradit-siooniks koguneda kaks korda kuus Estonia talveaeda, millest on saanud liikmeskonna kodupaik ja tööruum. Seal saavad teoks kontserdid, loengud, arutelud teatrist, kirjandusest, ajaloost, spordist...

Pole ununenud seltsi kunagised funktsioonid teatri loomisel, abistami-sel, uue teatrihoone ehitamisel. Nüüd-

seks on kõik ehk omandanud teised vormid, nagu mõni aeg tagasi toimu-nud korjandus teatri katuse renovee-rimise heaks, uue lavaeesriide muret-semine, Vana-Estonia mälestusmärgi püstitamine Rävalla puiesteele, teene-kate estoonlaste „jalajälgede“ paigal-damine kõnniteedele teatri lähistel... Aja kulgemisel on omad tähised!

Kui aga seltsi tegevusloos otsida lähedust möödunud sajandil toimunud tänase päevaga, siis tundub see enim avanevat seltsiga seotud kahe muu-sikakollektiivi, EMO ja Estonia Seltsi segakoori tegevuses. EMO (Eesti Muu-sika Osakonna) koor alustas 1911. ja 1912. aasta vahetusel. Juhatasid mit-med dirigendid: August Topman, Ju-han Aavik, Eduard Tubin, Verner Ne-rep... 1944 toimus lõplik laialimine. Estonia Seltsi segakoori rajasid 1993 Peeter Perens (*jun*) ja Heli Jürgenson. Aastast 1999 on koori juhatanud He-li Jürgenson ning vähemat aega Jüri-Ruut Kangur ja Jorma Sarv.

Need kaks kollektiivi on läbi aastate eelistanud oma repertuaaris klassikali-si suurvorme ja eesti heliloojate loo-mingut. Ja huvitav detail: mõlema koo-ri esituses on kõlanud Cyrillus Kreegi tähtteos „Requiem“!

Tänavu kevadel, 30. märtsil tähistas Estonia Selts veerandsajandit taassün-nist. Estonia teatri kauaaegne lavastaja ja teatrijuht Arne Mikk, kes tänaseks olnud kakskümmend kaks aastat selt-si esimees, rääkis sellel õhtul: „Kaks-kümmend viis aastat on inimese elus küpseks kodanikuks saamise iga. Ma arvan, et ka meie selts seisab küpse ins-titutsioonina kindlalt jalgadel. Meil on truu liikmeskond. Tänu Rahvusooper Estoniale mugav korter. Oleme suut-nud mitmete eespool mainitud ettevõt-miste kaudu toetada ka teatri tegevust

Minevik kõrvuti tulevikuga... 19. oktoobril 1990, selts on taastumas. Mikk Mikiver kõnelemas Estonia teatri ees enne piduliku õhtu algust, tema kõrval hoiab äsja Jaani kirikus õnnistatud Estonia Seltsi lippu Arne Mikk. Neile elab kaasa Stockholmist saabunud sõjaeelse juhatuse liige Elmar Anderson.

Foto Estonia Seltsi arhiivist

ja meeles pidada eesti kultuuri jaoks olulisi inimesi. Kuid aasta tagasi lausus president Ilves vabariigi iseseisvuspäeva pidukõnes, et „mis toond on meid siia, see enam edasi ei vii”. Kui palju on nende sõnade tähendust analüüsinud meie ühiskond või seda ühiskonda esindavad inimesed? Mida saaksime ja peaksime ette võtma näiteks järgmise viie aasta jooksul? Praegune juhatuse on esialgu kavandanud ühe väikese ettevõtmise. Eesti Rahvuskultuuri Fondi juures on Estonia Seltsi allfond, mille protsentidest antakse välja Tiit Kuusiku ja Klaudia Maldutise nimelisi stipendiume Estonia lauljatele või tantsijatele. On olemas ka Naan Põllu nimeline stipendium, mida antakse Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia lauluosakonna üliõpilasele, kelle repertuaaris on kõige enam eesti heliloojate loomingut.

Tahaksime lisada veel **Helmi Puuri nimelise stipendiumi**, mida hakatakse andma Tallinna balletikooli õpilasele. Selleks on vaja koguda algkapitaliks 10 000 eurot ja koos Rahvusooper Estonia alustame kampaaniat meie seltsi juubeliõhtuga käesoleva aasta oktoobris.

Kui kunagi peaks aktuaalseks muutuma Estoniale uue maja ehitamise teema, siis selle ettevõtmisega peab Estonia Selts kindlasti aktiivselt kaasa minema.

Samal ajal peame tõdema, et nii nagu vananeb kogu Eesti rahvastik, nii vananeb paratamatult ka meie seltsi liikmeskond. Uue põlvkonna järkjärguliseks kaasamiseks on ilmselt vaja moodustada juba sügisel meie seltsi juurde nn noorte sektsioon, mille liikmete jaoks tuleb kavandada esialgu ka

Pressiteadete edastamine

Meediamonitooring

Meediaanalüüsid

eriprogramm. Selle käivitamine on uue juhatuse jaoks kindlasti kõige olulisem ülesanne. Kolme aasta pärast saab meie vabariik saja-aastaseks, kuid Estonia Selts loodi juba 150 aasta eest. Otsides ühenduslülisid kogu Euroopa kultuuriliste ilmingutega, peame samal ajal meeles pidama, et Estonia Selts oli Tallinnas üks esimesi eesti kultuuriseltse.

Anton Hansen Tammsaare on kirjutanud: „Vaevalt võib väikerahva arenevale kultuurile miski kardetavamaks komistuskiviks saada kui väljast valguv suurejuline tsivilisatsioon. Tema kardetavus peitub nimelt selles, et tema mõjub massiliselt...” „Rahvusegi küsimus on teatud määral omapära küsimus. Omapära alles teeb meid iseteadvaks ja teadlikuks. Seda omapära on meis uinutatud sajandeid. Sellepärast on ta visa ärkama. Visa on ärkama omapära tarviduski. Mugavam ja kergem on olla nagu teised, sest seda võib rahaga osta. Omapära nõuab tööd, nagu kõik kuldsed asjad. Ometi, kui taha-

me kellegi silmis midagi maksta, peame olema rahvuslikult omapärased.”

Püüdkem siis nii oma hinges kui praktilistes ettevõtmistes olla nii rahvuslikud kui ka omapärased.

Suur tänu tähelepanu eest!”

Estonia Seltsi aastapäeva tähistame 22. oktoobril!

Viited ja kommentaarid:

¹ Jaan Kärner. „Estonia” kuuskümmend aastat. Kroonika 1865–1925. Tallinn: T.E.S. Estonia, 1925. Lk 5.

² Sealsamas, lk 18.

³ Sealsamas, lk 19.

⁴ Adalbert Wirkhaus lõpetas 1908. aastal Leipzigi konservatooriumi.

⁵ Ajalooline lühiülevaade „Estonia Selts”. Tallinn, 1990. Lk 7.

⁶ Jaan Kärner. „Estonia” kuuskümmend aastat. Kroonika 1865–1925. Tallinn: T.E.S. Estonia, 1925. Lk 110.

⁷ Ajalooline lühiülevaade „Estonia Selts”. Tallinn, 1990. Lk 4.

Estonia Seltsi segakoor pärast kontserti Keila muusikakoolis paar aastat tagasi. Ees keskel dirigent Heli Jürgenson ja helilooja Ester Mägi.

Eva Teppo foto

